

Motiv za roditeljstvo

Raguž Sklepić, Pavica

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:563112>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-08**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

PAVICA RAGUŽ SKLEPIĆ

MOTIV ZA RODITELJSTVO

Zagreb, rujan 2022

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

PAVICA RAGUŽ SKLEPIĆ

MOTIV ZA RODITELJSTVO

Diplomski rad

Mentor rada:
Prof. dr. sc. Andreja Brajša-Žganec

Zagreb, rujan 2022.

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mogega rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim navedenih.

(Vlastoručni potpis studenta)

SADRŽAJ

SAŽETAK

SUMMARY

1. UVOD.....	1
2. GENERATIVNOST I TRANZICIJA U RODITELJSTVO	3
2.1. Generativnost	3
2.1. Tranzicija u roditeljstvo.....	5
3. RODITELJSTVO.....	7
3.1. Doživljaj roditeljstva i vrijednost djeteta	9
3.2. Majčinstvo.....	11
3.3. Očinstvo	12
3.4. Rađanje djece ili apstinencija od djece	13
4. MOTIV ZA RODITELJSTVOM	15
5. ISTRAŽIVANJE	17
5.1. Cilj istraživanja.....	17
5.2. Metodologija.....	18
5.2.1. Mjerni instrument	18
5.2.2. Postupak.....	19
5.3. Rezultati i rasprava.....	20
6. ZAKLJUČAK	36
LITERATURA	37

SAŽETAK

Roditeljstvo je uloga čijem ostvarenju teži većina odraslih pojedinaca. Kompleksna je i zahtjevna te iziskuje promjene u načinu života i razmišljanja pojedinaca koji se ostvaruju u ulozi roditelja. Roditeljstvo je stanoviti proces kroz koji prolaze odrasli pojedinci te je u međusobnoj ovisnosti sa ostalim društveno- ekonomskim činiteljima. Razlog zašto se ljudi odlučuju na roditeljstvo, odnosno koji motiv ih potiče na to pokazalo se nije jednostavno utvrditi jer se radi o intimnim odlukama koje pojedinci teško opisuju.

Ovaj rad sastoji se od dva dijela, teorijskog i istraživačkog. Teorijski dio rada donosi pregled klasičnog oblika roditeljstva te doživljava istoga kao i motiva koji pojedince potiče na ostvarivanje u roditeljskoj ulozi. Za potrebe ovoga rada provedeno je istraživanje o motivu za roditeljstvo te povezanost roditeljstva sa pojedinim sociodemografskim karakteristikama. U istraživanju je sudjelovalo 163 ispitanika koji žive u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici u dobi od 20 do 45 plus godina. Rezultati istraživanja opisni su u drugom dijelu rada te potvrđuju neka dosadašnja istraživanja, tako je altruistična motivacija i dalje najizraženija kod ispitanika. Nadalje, utvrđeno je postojanje razlike s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika. Osobe niže stručne spreme imaju izraženiju instrumentalnu motivaciju za roditeljstvom

Ključne riječi: dijete, roditeljstvo, doživljaj roditeljstva, motiv za roditeljstvo

SUMMARY

Parenthood is a role that most adults strive to fulfill. It is complex and demanding and requires changes in the way of life and thinking of the individuals who fulfill this role. Parenthood is a certain process that adult individuals go through and is interdependent with other socio-economic factors. The reason why people decide to become parents, that is, what motive prompts them to do so, turned out to be not easy to determine, because it is an intimate decision that is difficult for individuals to describe.

This paper consists of two parts, theoretical and research. The theoretical part of the paper provides an overview of the classic form of parenting and the experience of the same as well as the motive that encourages individuals to fulfill their parental role. For the purposes of this work, research was conducted on the motive for parenthood and the connection between parenthood and certain sociodemographic characteristics. 163 respondents living in a married or cohabiting union between the ages of 20 and 45 plus took part in the research. The results of the research are descriptive in the second part of the paper and confirm some previous research, so altruistic motivation is still the most pronounced among respondents. Furthermore, the existence of a difference was determined with respect to the degree of education of respondents. Persons of lower professional preparations have more pronounced instrumental motivation for parenting.

Key words: child, parenting, experience of parenting, motive for parenting

1. UVOD

Ostvariti se u ulozi roditelja teži veći dio odraslih pojedinaca tijekom svoga života. Roditeljska uloga je zahtjevna, zabavna, stresna, obogaćujuća, obvezujuća, iscrpljujuća, uloga, ali i odnos i proces koji od roditelja zahtjeva puno emocionalnog, tjelesnog, intelektualnog, duhovnog i materijalnog davanja. Prije svega konstantno preispitivanje, mijenjanje sebe, a sve u svrhu što bolje prilagođavanja potrebama djeteta (Ljubetić, 2011).

Ako je roditeljska uloga toliko zahtjevna zašto se ljudi odlučuju na roditeljstvo, koji motiv ih potiče na ostvarivanje te vrlo zahtjevne i cjeloživotne uloge. Utvrditi motiv za roditeljstvo pokazalo se nije jednostavno. Razlog tome leži u činjenici da se radi o intimnim odlukama koje pojedinci teško opisuju i navode. Utjecaj uloge koje donosi roditeljstvo je veliki i zahtjeva promjenu načina života te razmišljanja na koje je pojedinac naviknuo prije nego li se ostvario u ulozi roditelja. Unatoč toliko velikim promjenama koje donosi uloga roditelja većina ljudi izjavljuje da ne bi nikada mijenjali tu ulogu jer iako je stresna donosi pregršt pozitivnih emocija i zadovoljstva.

Roditeljstvo djeluje u konstantnoj međuovisnosti s nizom drugih društvenih čimbenika koji na njega djeluju i oblikuju ga. Povezano je sa kulturnom i društvenom sredinom u kojoj egzistira te se u skladu s tim čimbenicima mijenja ili im se prilagođava. Suvremeno roditeljstvo tako je izloženo većem stresu nego što je to bilo nekada. Roditelji u današnje vrijeme opterećeni su velikim postotkom nezaposlenosti, stambeno zbrinjavanje postaje veliki problem današnjice te migracije koje su sve češće upravo zbog navedenih razloga. Sve navedeno utječe na doživljaj samoga roditeljstva te na odnos roditelj- dijete.

Pojam roditeljstva uključuje u sebi osjećanje roditelja prema djetetu ali i specifična razmišljanja i postupke roditelja kao što su odgoj i obrazovanje u skladu sa kulturnim, religijskim i moralnim normama (Ljubetić 2007). Sukladno tome možemo reći kako je roditeljstvo zaista kompleksno te iziskuje mnoštvo odricanja, kompromisa te aktivnosti koje su usmjerene za dobrobit djeteta, a sve u svrhu što kvalitetnijeg odnosa roditelj-dijete. Potrebno je istaknuti kako u nesebičnom odricanju za boljitak

djeteta roditelji trebaju pronaći vrijeme za sebe kako bi se mogli kvalitetno suočiti sa svim izazovima koji dolaze sa ulogom roditelja.

U radu se razmatra Generativnost kao širi pojam roditeljstva. Generativnost se odnosi na stvaranje, odnosno koncept koji teži tome da nadživi pojedinca u vidu brige za djecu, materijalnim ili nematerijalnim stvarima, održanje kontinuiteta ljudskog roda (Erikson 1950, prema Berk 2008). Najčešći način ostvarivanja generativnosti prema Eriku Eriksonu je roditeljstvo.

Zatim tranzicija u roditeljstvo kao jedno od najčešćih iskustava odraslih pojedinaca koji postaju roditelji po prvi puta. Klasični oblik roditeljstva te izazovi koji dolaze sa ulogom roditelja, doživljaj istoga te vrijednosti koje dijete ima za roditelja. Važnost uloge oca i majke u djetetovu životu. Na kraju teorijskog dijela rada razmatra se motiv za roditeljstvo koji se svrstava u četiri kategorije : altruistična motivacija, instrumentalna motivacija, fatalistička motivacija i narcistička motivacija (Rabin 1965; prema Petani i Babačić 2010). Istraživački dio rada preispituje koja od četiri kategorije motivacije prevladava kod ispitanika te odnos motivacije i sociodemografskih karakteristika.

2. GENERATIVNOST I TRANZICIJA U RODITELJSTVO

2.1. Generativnost

Generativnost predstavlja širi pojam roditeljstva, odnosno predstavlja koncept koji se može uzeti u razmatranje pri proučavanju motivacije za roditeljstvom. Razradio ga je Erik Erikson 50-tih godina 20.stoljeća unutar svoje psihosocijalne teorije razvoja.

Generativnost obuhvaća stvaranje i brigu o djeci, materijalnim rezultatima i idejama, koncept koji će nadživjeti pojedinca te pridonosi dobrobiti i održavanju kontinuiteta društva u kojem pojedinac živi (Tucak Junaković, 2011.).

Erikson je pojam generativnosti definirao kao „brigu za stvaranje i vođenje sljedećeg naraštaja“ (Erikson 1984; prema Tucak Junaković 2011). Karakteristično je obilježje srednje odrasle dobi, odrasla osoba nakon što je izgradila svoj identitet te uspostavila trajnije veze i emocionalne odnose spremna je brinuti se o mlađim naraštajima.

Erikson je odabrao pojam stvaralaštvo kako bi obuhvatio sve što može nadživjeti vlastito ja te osigurati kontinuitet društva i boljitak bilo da su to djeca, ideje ili umjetnička djela iako je roditeljstvo glavno sredstvo ostvarivanja generativnosti prema L.E.Berk (2008).

Generativnost u srednjoj dobi prema Eriksonu predstavlja spoj osobne težnje i zahtjeva kulture. Odrasla osoba ima određenu vrstu osobne težnje da postignu simboličnu besmrtnost, dok gledano s kulturološkog aspekta u srednjoj dobi društvo nameće odraslim osobama da preuzmu odgovornost za nadolazeće generacije u vidu uloge roditelja, mentora, nastavnika. Kulturno „vjerovanje u vrstu“ -uvjerenje da je život dobar i vrijedan, čak i u svjetlu ljudske destruktivnosti i siromaštva je glavni motivator za generativno djelovanje (L.E. Berk, 2008). Neostvarenost ili stagnacija predstavlja negativan ishod ove faze, Erikson smatra da kada ljudi postignu svoje zacrtane životne ciljeve postaju sebični te okrenuti prema sebi. Kroz povijest mnogi su autori pristupali opisivanju generativnosti nastojeći proširiti koncept Eriksonove generativnosti.

Opisuju se dvije osnovne tendencije ljudskog ponašanja poput djelovanja i zajedništva. Bakan (1966) je prvi je opisao navedene dvije tendencije dok ih kasnije opisuju i mnogi drugi autori poput Helgesona (1994), Kotre (1984), Mc Adams (1993), Mc Adams, Hoffman, Mansfeld i Day, (1996) (prema Tucak Junaković, 2011). Tako se generativnost djelovanja odnosi na pojedinca i njegovu želju da ostavi važan trag i nakon svoje smrti u vidu vlastitih

potomaka, umjetnička djela, materijalne rezultate, odnosno nešto što će ga nadživjeti. Generativnost zajedništva odnosi se na želju da se pojedinac brine i pomaže mlađe generacije.

Rezultati novijih istraživanja generativnosti pokazuju kako je generativnost povezana sa različitim varijablama dobrobiti, osobnim rastom. Rothrauff i Coney (2008) u svom istraživanju potvrđuju povezanost psihičke dobrobiti roditelja i odraslih pojedinaca koji nemaju djecu te nisu utvrdili razliku između generativnosti i dobrobiti te dvije skupine (prema Tucak Junaković, 2011.).

Motivacija za roditeljstvom povezana je sa generativnošću, no ne sa svim vrstama motivacije jer je generativnost širok koncept koji uključuje različite aspekte, a vrste motivacije se dosta razlikuju. Pretpostavka je kako navode autorice Tucak Junaković i Ahmeti (2012) da će generativnost biti više povezana sa altruističnom i instrumentalnom motivacijom za roditeljstvom, a manje sa narcističkom i fatalističkom. Generativnost naglašava želju za brigom i pomaganjem mlađih naraštaja te ju možemo povezati sa altruističnom motivacijom za roditeljstvom koja je nesebična motivacija. Instrumentalna motivacija za roditeljstvom je motivacija koja se odnosi na nastavak potomstva te ju možemo povezati sa generativnošću. Generativnost djelovanja pojedinca odnosi se također na potrebu da se ostavi važan trag u vidu potomaka nakon smrti pojedinca. Nakon provedenog istraživanja o povezanosti generativnosti i motivacije za roditeljstvom, autorice ističu kako generativna briga ipak nije usko povezana sa motivacijom za roditeljstvom jer su i značajne korelacije s altruističnom i instrumentalnom motivacijom se pokazale niske. Razlog za to je u činjenici da je koncept generativnosti širi od motivacije za roditeljstvom.

2.1. Tranzicija u roditeljstvo

Tranzicija u roditeljstvo predstavlja jedno od najčešćih iskustava odraslih pojedinaca, reorganizaciju života i iskustva osobe koja postaje roditelj te uključuje stanovite promjene i prilagodbe u vidu funkcioniranja u obitelji. Zbog snage motivacije za roditeljstvo tranzicija u roditeljstvo jedno je od najčešćih iskustava pojedinca, no roditelj se može postati i izvan bračne zajednice kao i posvojenjem djeteta osoba prolazi kroz stanoviti proces tranzicije.

Pojedinac u svojoj reproduktivnoj dobi ostvaruje se kao roditelj, zasniva obitelj, rađaju se djeca te na taj način ostvaruje tranziciju u roditeljstvo. Ipak, razni okolinski utjecaji te očekivanja od društva mijenjala su se sukladno vremenu u kojemu pojedinac živi. Prema istraživanjima koja su provodili Kalicki i suradnici (1998) i Lemme (1995) (prema Reić Ercegovac, Penezić 2012) tranziciju u roditeljstvo prati tradicionalna podjela uloga te se jedan ili oba partnera mogu osjećati zarobljeno u ulozi roditelja. Razlog za to pripisuje se činjenici da je roditeljstvo nešto što traje zauvijek te dolazi do negativnog efekta tranzicije na subjektivnu dobrobit partnera.

Penezić i Lacković- Grgin (2014). navode neke od pokazatelja promjena tranzicija u roditeljstvo. Kao prvi pokazatelj ističu promjene od sedamdesetih godina prošloga stoljeća za pojedinca te njegov status unutar zajednice u kojoj živi. Djeca su se rađala u bračnim zajednicama dok se s vremenom to mijenja te partneri ne ulaze nužno u sklapanje braka, nego se djeca rađaju u stabilnim vezama koje nisu bračne zajednice. Trudnoća i rađanje djeteta istovremeno je sretan i stresan proces, a partnerski odnosi koji nisu dovoljno stabilni rezultiraju tranzicijom u jednoroditeljsku obitelj. Nadalje, drugi pokazatelj promjena je sve kasnija životna dob u kojoj pojedinci postaju roditelji. Prema istraživanjima žene u sjevernoeuropskim zemljama djecu rađaju u dobi od 29 godina, dok u Hrvatskoj je ta 27 godina (Lacković-Grgin, 2011). Neplanirano roditeljstvo također utječe na tranziciju u roditeljstvo te čini sami taj proces iznimno stresnim.

Prema nekim istraživanjima proces tranzicije znatno je stresniji za ženu nego za muškarca. Danas se od žena očekuje veći doprinos u poslovnom, ekonomskom te obiteljskom smislu što stvara veliki pritisak na ženu kao pojedinca. Često se događa da žene odustaju od svojih poslovnih karijera jer pritisak je prevelik u vidu balansiranja između karijere i obitelji te roditeljske uloge ali i uloge supruge. Nedovoljna potpora muškarca, posebice ako muškarac zastupa tradicionalne vrijednosti unutar obitelji, a žena ne, javlja se disbalans u partnerskom i

roditeljskom odnosu te takav odnos često dovodi do nesuglasica i u konačnici do prestanka zajedničkog suživota partnera.

Tranzicija u roditeljstvo generira reorganizaciju kognicija, emocija i ponašanja te reorganizaciju uloga koje su vezane za dolazak djeteta. Odnosno, počinje vježbanje roditeljskih kompetencija te se povećava usmjerenost misli i akcija koje su vezane uz dijete. Priroda svake tranzicije je trodimenzionalna (Kelsi;2006, prema Penezić i Lacković-Grgin 2014). *Relativnost* kao prva dimenzija upućuje na značenje koje tranzicija u roditeljstvo ima za pojedinca, a ona je velika. *Kontekst* je druga dimenzija te upućuje na to da li je osoba interpersonalna ili javna, a tranzicija obuhvaća i jedno i drugo. *Utjecaj* je treća dimenzija te se odnosi na stanovite promjene u životu pojedinca. Snaga navedenih dimenzija ovisi o tome da li je tranzicija u roditeljstvo očekivana ili neplanirana. Sukladno tome, očekivana tranzicija ima pozitivan ishod za pojedinca dok neplanirana tranzicija može imati negativan ishod za pojedinca.

Tranzicija u roditeljstvo predstavlja temelj za kvalitetno roditeljstvo te se smatra da je subjektivna dobrobit roditelja izuzetno važna kako za same roditelje tako i za njihovo dijete u budućnosti. U današnje vrijeme u mnogim zemljama postoje razni programi koji imaju za cilj pomoći i educirati roditelje koji će se prvi puta naći u ulozi roditelja a nastali su iz saznanja da parovi danas nemaju puno znanja o tome kakvu vrstu promjena za pojedinca donosi proces tranzicije u roditeljstvo koji po mnogim istraživanjima započinje već početkom trudnoće za oba partnera.

3. RODITELJSTVO

„Roditeljstvo je „smješteno“ u određenom vremenu i prostoru i pod utjecajem je povijesnih događanja, demografskih promjena, kulturnih normi i vrijednosti obiteljskog razvoja i ustroja te promjena u socijalnoj organizaciji i strukturi“ (Maja Ljubetić.2007,str. 45).

Roditeljstvo je jedna od najvažnijih uloga za koju pojedinac preuzima odgovornost i posljedice te uloge su cjeloživotne. Različite društvene ili intimne uloge se mogu napustiti, ali jednom ostvarena odluka o roditeljstvu je nepovratna, ostvareno roditeljstvo ne može se poništiti (Maleš i Kušević, 2011).

Pojam roditeljstva je širok pojam te ga nije moguće interpretirati individualno, nego je neodvojivo, odnosno usko povezano sa kulturnim shvaćanjima, razmišljanjima o djetetu i djetinjstvu te jednoj stvarnosti okruženja u kojemu roditelji egzistiraju. Smatra se relativno novim pojmom iz razloga što se na roditeljstvo gledalo samo kroz prizmu majčine uloge, odnosno roditeljstvo se izjednačavalo samo sa brigom i postupcima majke. Danas se roditelji smatraju partneri u odgoju djece te sve više dijele uloge kao što je briga o kućanstvu i obitelji. Ravnopravna podjela uloga utječe na pozitivan doživljaj roditeljstva za oba roditelja, majka se osjeća zadovoljno zbog suprugove potpore, a muškarac se ne osjeća isključeno iz roditeljske uloge (Čudina-Obradović i Obradović 2002).

Autorica M. Ljubetić (2007.) navodi dva tipa roditelja koja možemo razlikovati, a to su biološki roditelji te socijalni roditelji. Od bioloških roditelja nasljeđuju se mentalne i tjelesne karakteristike dok socijalni roditelji ne moraju nužno biti biološki roditelji, nego skrbe i odgajaju djecu. Roditeljstvo je izazovno i zahtjevno te može pozitivno ili negativno utjecati na odraslog pojedinca. Navedena autorica navodi kako je roditeljstvo zapravo stanoviti proces koji u svojem razvoju prolazi kroz različite faze. Partneri su na početku, prije rođenja djeteta usmjereni jedno prema drugome. Rođenje djeteta za oba partnera predstavlja veliku promjenu te donosi niz prilagodba u dosadašnjem načinu života, potrebno je uskladiti obiteljski, poslovni te društveni život što dovodi često do sukoba između partnera. Sukladno tome, nastaje promijenjena slika o samome sebi te općenito mijenja se slika o roditeljstvu kakvog su zamišljali prije nego su postali roditelji. Vrijeme adolescencije djeteta stavlja na kušnju roditeljsko strpljenje, događa se stanovita promjena u doživljaju roditeljstva te roditelji uviđaju kako njihovo dijete postaje samostalna osoba. Nakon toga nastupa faza prihvaćanja djeteta kao osobe koja može samostalno donositi odluke te biti odgovorna za vlastite postupke. Kao zadnja

faza roditeljstva dolazi vrijeme kada djeca odrastu te roditelji ponovno postaju usmjereni jedno prema druge te svojim partnerskim odnosima.

Suvremeno doba donijelo je velike promjene u percepciji roditeljstva te samih uloga oca i majke kao i oblikovanje obitelji. Društvo danas očekuje kompetentnoga roditelja, osobu koja razumije svojoj ulogu, spremna je odgovoriti na izazove koje donosi odgoj djeteta, poticati i razvijati humane vrijednosti i ponašanja u skladu s tim vrijednostima. Kako bi kvalitetno odgovorili na sve izazove roditelji moraju stvoriti kvalitetnu obiteljsku zajednicu te održati kvalitetu bračnoga života. Bračni partneri koji su imali kvalitetan partnerski odnos prije rođenja djeteta imaju veću šansu sačuvati svoj brak i nakon dolaska djeteta kao i prevladati zajedno sve izazove i procese koje uloga roditelja donosi.

Kompetentni roditelji koji mogu zadovoljiti zahtjeve suvremenog društva su oni roditelji koji se dobro osjećaju u ulozi roditelja te imaju kontrolu nad svojim ulogom roditelja i odnosom sa djetetom (Milanović i sur.,2000 prema Maleš i Kušević 2011).Sukladno tome možemo zaključiti da je roditeljstvo proces kao što navodi i autorica Ljubetić (2007). Proces za koji se u svakom periodu djetetova odrastanja očekuje od roditelja znanje, strpljenje, određena kompetencija i promišljanje kako što ispravnije odgovoriti na izazov koji donosi uloga roditelja.

Kompetentnog roditelja prema istraživanju koje je provela M. Ljubetić (2007).čine uvjerenost roditelja u odlučujućem utjecaju na dijete, odgovornost i senzibilitet za roditeljstvo. Dok su obilježja roditeljske nekompetencije: neznanje, nesigurnost, nezadovoljavajući odnos sa djetetom kao posljedica doživljaja tereta roditeljstva (Ljubetić 2011). Osobine uspješnih roditelja na sličan način su opisali autori Delač, Hrupelj i suradnici (2000). Tako se psihičko i fizičko zdravlje roditelja stavlja na prvo mjesto, zatim se navodi kako roditelji mora imati pozitivnu sliku o sebi, biti prilagodljivi, strpljivi ,uzor vlastitoj djeci, spremni učiti te uživati u roditeljstvu.

Roditeljska uloga nije niti malo jednostavna, društvena očekivanja su znatno veća od roditelja u novije vrijeme. Često se roditelji suočavaju sa situacijama koje su im nepoznanica u vidu odgoja i pristupa djetetu jer se stavovi o odgoju i roditeljstvu jako brzo mijenjaju. Razlog tome možemo tražiti u brojnim suvremenim istraživanjima o odgoju djeteta i suvremenim pristupima odgoju ali i ulozi roditelja u tom procesu. Roditelji se često nalaze u poziciji da ne znaju ili nisu sigurni što se točno od njih očekuje u datom trenutku. Kako bi se pružila podrška roditeljstvu i razvijanju njihovih kompetencija osnovani su brojni programi roditeljstva koji

jačaju njihove kompetencije i osnažuju roditelje u njihovoj najvažnijoj ulozi u životu. Važnost koja se pridaje roditeljstvu i odgoju djeteta danas je velika. Vijeće Europe 2009. donosi preporuku *Positive Parenting* te upozoravaju na konstantne promjene koje se tiču obiteljskog života i ukazuje na potrebu da se u skladu s time mijenjaju i javne politike koje se moraju baviti roditeljskom skrbi (Stričević, 2011).

3.1. Doživljaj roditeljstva i vrijednost djeteta

U istraživanjima o roditeljstvu pojavljuje se novi trend, doživljaj roditeljstva, odnosno misli i osjećaja koje imaju roditelji o svojoj roditeljskoj ulozi (Keresteš i Brković 2014). Doživljaj roditeljstva čine mnoge sastavnice roditeljskih misli, osjećanja zadovoljstva ili nezadovoljstva ulogom koju ostvaruju kao roditelji.

Autori Čudina-Obradović i Obradović (2006) o roditeljstvu govore iz više perspektiva, a to su *doživljaj roditeljstva* odnosno odluka da se imaju djeca te sve promjene i odgovornosti koji odrasli čine kako bi bili što spremniji za roditeljsku ulogu i redefiniranje vlastitih ciljeva. Zatim se govori o *roditeljskoj brizi*, *roditeljska skrb* koja se odnosi na rađanje djece te briga za rast i razvoj djece. Treći skup odnosi se na *roditeljske postupke, aktivnosti i ponašanja*, sve one aktivnosti koje roditelji poduzimaju kako bi djetetu osigurali optimalan rast i razvoj. *Roditeljski odgojni stil* na kraju, odnosi se na emocionalne odnose i postupke između roditelja i djece.

Doživljaj roditeljstva ima veliko značenje i donosi određenu promjena u identitetu pojedinca. Izazovi koji dolaze s roditeljskom ulogom su veliki, složeni i zahtjevni. Suvremeni roditelji suočeni su sa velikim gospodarskim promjenama, egzistencijalnim, izazovima na radnim mjestima te željom da balansiraju između svih tih čimbenika i uloge koja donosi roditeljstvo (Čudina-Obradović i Obradović,2006). Prisutnost djeteta u obitelji donosi promjenu za pojedinca u svim aspektima dosadašnjeg života te se tako govori o subjektivnom doživljaju roditeljstva koji se opisuje u tri dimenzije prema Čudina-Obradović i Obradović (2002). To su *roditeljsko zadovoljstvo* koje obuhvaća zadovoljstvo bračnim partnerom, odnosom roditelj- dijete te dobrim osjećanjem u ulozi roditelja, *zahtjevi i stres roditeljske uloge* obuhvaća sve pritiske i očekivanja od društva koja se nameću pojedincu te zahtjevnost ostvarivosti roditeljske uloge u kojoj se pojedinac nalazi. Treća dimenzija subjektivnog

doživljaja odnosi se na *osjećaj roditeljske kompetencije* koja se odnosi na osjećaj uspjeha ili neuspjeha u roditeljskoj ulozi.

U Hrvatskoj 2001. godine Čudina-Obradović i Obradović provode istraživanje u kojemu je cilj utvrditi da li djeca utječu na životno zadovoljstvo roditelja. Rezultat istraživanja pokazuje da partneri koji imaju dvoje i više djece su znatno zadovoljniji od onih koji nemaju djecu ili imaju samo jedno dijete. S druge pak strane postavlja se pitanje kakav doživljaj roditeljstva imaju roditelji s više djece u Hrvatskoj.

Autorica Snježana Pavlović (2013) provela je istraživanje Doživljaj i iskustvo roditelja s više djece na području Brodsko-Posavske županije kojemu je cilj uvidjeti kako roditelji doživljavaju sebe kao roditelja s više djece. Zaključak istraživanja je da ispitanici roditeljstvo doživljaju pozitivno, a kao razlog za imanje više djece navode se ljubav prema djeci i želju za prenošenjem vlastitih vrijednosti na djecu. Ipak, poneki roditelji navode kako ih okolina doživljava s predrasudama i ismijavanjima zbog višebrojne obitelji dok neki navode da se nisu susretali s predrasudama.

Doživljaj roditeljstva moguće je mijenjati ili pozitivno utjecati na njega prema mnogim istraživačima navode autorice Keresteš i Brković (2014). Promjene u doživljaju roditeljstva mogu imati pozitivne učinke na odnos roditelj- dijete.

Zašto ljudi žele djecu te kakav značaj ima uloga roditelja za svakoga pojedinca je nesumnjivo drugačija, a samim time i vrijednost djeteta za roditelja razlikuje se od pojedinca do pojedinca. Rabin i Green (1968; prema Čudina Obradović i Obradović 2006). uočili su četiri vrijednosti djeteta za roditelje: *altruistične* potreba za odgojem i brigom djece, *fatalističke* potreba za održanjem roda, *instrumentalne*-korist koju roditelji mogu imati od djece te *narcističke*-dokaz muškosti odnosno ženskosti za odraslog pojedinca.

Temeljitiji pristup razradi pojma vrijednosti djeteta dali su autori Hoffman i Hoffman (1973) prema Čudina-Obradović i Obradović (2006) tako što navode devet vrijednosti roditelja za dijete : 1. postizanje statusa odraslog i društvenog identiteta, 2. produžetak vlastitog bića, 3. moralna vrijednost, 4. uspostavljanje veze u obitelji, 5. poticaj, rasonoda i veselje, 6. postignuće, kreativnost, 7. mogućnost utjecaja i moći, 8. natjecanje te 9. društvena usporedba, ekonomski dobitak. Gotova sva istraživanja temeljila su se na toj koncepciji te pokazala da vrijednosti koju dijete ima za roditelja ovisi uglavnom o društvenom te materijalnom ili nematerijalnom kontekstu.

U Hrvatskoj je proveden manji broj istraživanja vezanih uz vrijednost djeteta. Čudina-Obradović i Obradović (2006) navode kako je autor Matulić (2002) iznio rezultate novijih istraživanja koja se odnose na obiteljske vrijednosti, a kao zaključak ističe se da je obitelj temeljna vrijednost hrvatskih građana, čak 98,2 % ispitanika izjašnjava se o obitelji kao važnom aspektu života, dok 71% ispitanika izjašnjava se da su djeca smisao života. Tumačenje za takav rezultat istraživanja možemo tražiti u činjenici da Hrvatsko društvo pripada tradicionalnom društvu gdje se kao temeljne vrijednosti navode tradicija obitelji te djeca u središtu obiteljskog života i požrtvornost roditelja za djecu kako bi im osigurali bolju budućnost. Doživljaj roditeljstva različit je kod majke te različit kod oca.

3.2. Majčinstvo

Definicija majke može nam se činiti kao nešto što je jednostavno ili samo po sebi razumljivo. Obiteljski zakon RH (2015). u svom članku (58) ističe kako se djetetovom majkom smatra žena koja ga je rodila. U zakonu se govori i kako majka koja je posvojila dijete upisuje se u maticu rođenih kao majka i to joj majčinsko pravo pripada zauvijek.

Čudina -Obradović i Obradović (2006). navode kako većina majki izjavljuje da je „biti roditelj“ najveći izvor životnog zadovoljstva. Gledano s aspekta doživljaja majčinstva navedeni autori ističu kako je majčinstvo temelj osobnog ispunjenja, razvoja i sreće ali u isto vrijeme izvor straha, tjeskobe i depresije. Sukladno tome, doživljaj majčinstva razlikuje se od osobe do osobe, no postoji nešto što je zajedničko svim majkama odnosno ono što čini bit majčinstva, a to su: njega, zaštita i odgajanje djece.

Suprotno ovakvom univerzalnom shvaćanju, ističe se različitost konteksta u kojemu se ostvaruje odnos majke i djeteta, a to ovisi o mnogim čimbenicima poput različitih društvenih, potom obiteljskih okolnosti te ekonomskih i socijalnih čimbenika. Javlja se i pojam „specifičnog majčinstva“ koji se odnosi na majke u različitim oblicima majčinstva kao što je samohrano majčinstvo, nezaposlenost u obiteljima te maloljetne majke. Koliko će one biti uspješne kao majke ovisi o njihovoj sposobnosti rješavanja problema te pronalasku potpore bilo društvene bilo obiteljske. Uloga majke i oca uči se kroz proces roditeljstva i izuzetno je važna za razvoj djeteta.

Prema autorima Aračić i Nikodem (2000) u Hrvatskoj 55 % građana smatra kako žena treba imati djecu da bi se osjećala ispunjeno, dok 44,5 % smatra da to nije nužno. Ovakav rezultat nam govori kako se pogledi na majčinstvo mijenjaju te uloga majke nije neophodna da bi se žena ostvarila kao osoba nego daje se na važnosti i drugim segmentima, poput razvoja karijere koji ženi donosi određeno zadovoljstvo u privatnom i poslovnom smislu.

Proveden je znatan broj istraživanja koja potvrđuju tezu kako je uključenost majke u brigu za djecu znatno veća nego uključenost očeva, iako treba napomenuti kako se u novije vrijeme događa stanovita promjena te se povećava uključenost očeva u brigu za djecu. Prema autorima Čudina-Obradović i Obradović (2006). majčin doprinos djetetovu odgoju posebno utječe na djetetovu sposobnost emocionalne regulacije. Tako se govori o senzitivnom majčinstvu koje pozitivno utječe na emocionalni razvoj djeteta, zatim o privrženosti s majkom. Uloga majke u život svake pojedine žene donosi veliku prekretnicu, odgovornost te promjenu životnih navika i dosadašnjeg načina življenja. Pojam privrženosti majka-dijete je neodvojiv od uloge majke, a odnosi se na emocionalnu povezanost djeteta sa majkom. Ostvariti privrženost sa djetetom trebao bi biti imperativ svake majke jer je dokazano koliko ona pozitivno utječe na emocionalni, kognitivni te društveni segment djetetova života.

3.3. Očinstvo

Očinstvo povijesno gledajući prolazilo je kroz tranziciju u smislu uloge oca te samo bavljenje djetetom i posvećenosti djetetu. U tradicionalnom okruženju uloga oca bila je uglavnom hraniteljska te vezana za financijsku brigu o obitelji i podrazumijevala je malu uključenost u odgoj djece. Suvremeno društvo nameće nove trendove, uloga oca danas je u tranziciji. Muškarac kao partner ženi postaje sveprisutniji te ravnopravno sudjeluje u odgoju djece. Upravo suvremeno doba i očekivanja koja su stavljena pred očeve utječe na subjektivni doživljaj očinstva te zadovoljstvo ulogom oca.

Pernar (2010) navodi kako se od današnjih očeva očekuje puno više znanja o potrebama djece te aktivno sudjelovanje u životu djece, a takvo očekivanje uvjetuju tri razloga. Prvi leži u činjenici da današnje obitelji imaju manje djece te se samim time ostaje dovoljno prostora za individualno zadovoljenje dječjih potreba. Drugi razlog leži u činjenici da su žene danas puno aktivnije članice zajednice, rade puno radno vrijeme te se briga i skrb oko djece ravnomjerno raspoređuje na oca i majku. Treći važan razlog koji autorica ističe je takozvana

egalitarna etika roditeljstva koja podrazumijeva jednaku uključenost i odgovornost očeva i majki u odgoj djeteta.

Ulogu oca muškarac doživljava drugačije nego žena. Samim odrastanjem muškarci su manje pripremljeni za ulogu oca od žena te su i manje spremni preuzeti ulogu oca kada se dijete rodi. Djetetovim rođenjem muškarac preuzima automatski ulogu oca, no to ne znači da je on spreman kao i žena za tu ulogu. Uključenost očeva u bavljenje djetetom ima pozitivan učinak na djetetov razvoj, njegova zainteresiranost i angažiranost utječe na smanjenje problema u ponašanju kod djece, djeca su manje izložena rizičnim ponašanjima te imaju veće obrazovne ambicije prema Čudina-Obradović i Obradović (2006).

Uključenost očeva u odgoj djece, sudjelovanje u obiteljskim obvezama te potpora koju pruža ženi u roditeljstvu pridonosi i bračnoj kvaliteti i obiteljskom životu (Čudina-Obradović i Obradović 2002).

Odgojni utjecaj oca potreban je i sinu i kćeri ali u različitim segmentima ističu autori Delač, Hrupelj i suradnici (2000). Smatraju da je uloga oca važna u procesu odrastanja sinova jer im otac služi kao model s kojim se poistovjećuju te samim odrastanjem očinska figura im postaje sve važnija. Uloga oca važna je i u formiranju ličnosti kćeri, topao i srdačan odnos kod djevojčice jača samopouzdanje i razvija svijest kod djevojčica o vlastitoj ženskosti.

3.4. Rađanje djece ili apstinencija od djece

Pitanje fertile motivacije pripisuje se različitim vrijednostima koje posjeduje svaki pojedinac, tako je odluka o rađanju djece različita i određena društvenim utjecajem i životnim vrijednostima pojedinca. Važnost fertile motivacije postaje pitanje kojemu se pridaje pozornost jer u novije vrijeme ona je u znatnom opadanju. Ne tako davno interes društva bio je usmjeren na mlade majke koje su majke postajale u ranoj dobi te posljedicama takvih odluka. Danas je pozornost usmjerena suprotno jer žene postaju majke u sve kasnijoj dobi, u kasnim tridesetima. Demografski postoji zabrinutost zbog kasnijeg majčinstva, dok gledano s drugog aspekta odgađanje majčinstva osigurava zaposlenje, duže obrazovanje, pronalaženje partnera te općenito osiguravanje što stabilnijih uvjeta prije nego se ostvare u ulozi majke.

Prema autorici Berk (2008) kod većine parova prevladavaju dva razloga zbog kojih žele imati djecu, a to su želja za toplim, nježnim odnosom te poticaj i zabava koju djeca pružaju. Kao nedostatke roditeljstva navode se manjak slobodnog vremena i veći financijski izdatci koji dolaze sa rađanjem djece. Navedeni razlozi pridonose pažljivom i svjesnom planiranju potomstva.

Čudina-Obradović i Obradović (2006) navode da parovi koji biološki mogu imati djecu, a ne žele prema istraživanjima uglavnom su oni koji ne prihvaćaju tradicionalne obiteljske vrijednosti te ne vide obitelji i djecu kao imperativ koji žele ostvariti u životu. Navode tri kategorije apstinencije od djece :

1. Odgađanje rađanja prvog djeteta
2. Dobrovoljna apstinencija
3. Prisilna apstinencija (neplodnost)

Osobe koje svojom odlukom nemaju djecu jednako su zadovoljni životom kao i roditelji koji imaju dobre odnose sa svojom djecom. Suprotno tome, osobe koje imaju problema sa plodnošću zasigurno su nezadovoljniji životom i depresivniji (Berk 2000).

4. MOTIV ZA RODITELJSTVOM

Motivaciju za roditeljstvom pokazalo se teško je ispitati i istražiti jer se smatra osobnim i intimnim pitanjem. Ljudi teško opisuju zašto imaju djecu, koji su im motivi za roditeljstvo ili si možda te motive nisu osvijestili prema autoricama Tucak Junaković i Ahmeti (2011).

Čudina-Obradović i Obradović (2006). propituju zašto ljudi žele djecu, da li je to iz razloga kako bi ostvarili poželjnu normu te da bi na taj način osjetili zadovoljstvo punog identiteta odrasle osobe? Ili zbog nečega drugoga te zbog čega ne žele djecu? Nadalje ,autori smatraju da ta pitanja nemaju važnost samo za pojedinu osobu, nego za cjelokupnu budućnost i stabilnost.

U suvremenom društvu nailazimo na smanjenje broja rođene djece što postaje problem kako u Hrvatskoj tako i u razvijenim zemljama Zapada. Smanjuje se broj obitelji sa dvoje djece. Općenito govoreći smanjuju se obitelji sa djecom te raste broj obitelji bez djece, također, smanjuje se broj sklopljenih brakova što smatra autori Petani i Babačić (2010). čini temu motivacije za roditeljstvom konstantno interesantnom brojnim istraživačima.

Povijesno gledajući nailazimo na tradicionalan način shvaćanja vezana uz motiv zašto imati dijete, tako su djeca zapravo shvaćena kao društvena norma, ostvarenje pojedinca te imanje jednog ili dvoje djece je društveno prihvatljivo dok imanje više djece nije društveno poželjno te je rezervirano za obitelji slabijeg imovinskog stanje gdje su djeca bila ispomoć u kućanstvima. Gospodarske i ekonomske prilike su se s vremenom mijenjale te oblikovale suvremeni doživljaj obitelji i motiva za roditeljstvom, imati dijete nije imperativ za supružnike iako većina osoba očekuje da će u nekom trenutku postati roditelj.

Američki autor Rabin 1965. pokušao je ispitati osnovnu motivaciju za roditeljstvom. Koristio je „Upitnik o djetetu“ kojemu je cilj ustanoviti što roditelji očekuju od djece te kakve im potrebe djeca zadovoljavaju. Rabin je grupirao motivaciju za roditeljstvo u četiri kategorije prema Petani i Babačić (2010)., a to su :

1. **Altruistična motivacija-** sklonost prema djeci, briga za djecu te pružanje ljubavi i zaštite.
2. **Fatalistička motivacija-** reprodukcija na koju se gleda kao na smisao života i način za produžavanjem vrste. Reprodukcija je sudbina koja je unaprijed predodređena te samim time je suđena.

3. **Narcistička motivacija**- očekivanja da će dijete povećati vrijednost roditelja te će ono biti dokaz muškosti odnosno ženskosti.
4. **Instrumentalna motivacija**- shvaćanje da je dijete korisno te će na neki način služiti kao korist, odnosno sredstvo za postizanje određenih roditeljskih ciljeva, koji ne spadaju u kategoriju narcističkih.

Istraživanju motivacije za roditeljstvom pridonio je Van Balen 1998, razvio je tzv. „Parenthod Motivation List“. Mjerni instrument sadrži šest kategorija koje uključuju sreću, dobrobit, majčinstvo/očinstvo, identitet, kontinuitet te socijalnu kontrolu. Rezultati koji su mjereni u zapadnim zemljama pokazuju da muškarci i žene žele djecu zbog osobne sreće, ispunjenja i zbog dinamike bračnog odnosa (Petani, Babačić, 2010).

Kapor- Stanulović (1984; prema Petani i Babačić,2010) provela je prvo istraživanje na našim prostorima po uzoru na Rabinovo na uzorku adolescenata, studenata te parova s jednim djetetom. Istraživanje je pokazalo da je motiv za roditeljstvom skoro isti kod svih dobnih skupina i ispitanika oba spola. Prevladava altruistična motivacija, potom fatalistička zatim instrumentalna te kao posljednja narcistička motivacija.

Petani i Babačić u istraživanju koje su proveli 2010. ispitali su motivaciju za roditeljstvom kod studenata Sveučilišta u Zadru. Utvrđeno je da je najizraženija altruistična motivacija za roditeljstvom. Instrumentalna motivacija slijedi nakon altruistične te se odnosi na produženje obiteljske loze i stabilnost braka, potom fatalistička te na kraju narcistička.

Lacković-Grgin (2010) navodi postojanje određenih prediktora za svaku od pojedinih motivacija za roditeljstvom. Preduvjet za altruističnu motivaciju je životna dob, odnosno da se s godinama povećava količina pružanja pažnje u odnosu na djecu (Lacković-Grgin i Vitez,1997; prema Lacković-Grgin,2010). Također, utvrđeno je da je obrazovni status prediktor fatalističke, narcističke i instrumentalne motivacije.

Motiv, odnosno razlog zašto se ljudi odlučuju imati djecu je složen i ovisi o utjecajima okoline, gospodarskim, socijalnim, ekonomskim uvjetima kao i o karakteristikama samih pojedinaca. Ne može se generalizirati jer razlozi su ipak u suštini intimni i osobne prirode kao što je već u radu navedeno .

5. ISTRAŽIVANJE

5.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživačkog dijela ovoga rada bio je ispitati koja kategorija motivacije za roditeljstvom prevladava kod osoba u dobi od 20 do 25 godina, 26-30 godina, 31-35 godina, 36-40 godina, 41 do 45 godina te 45 + kao dob i postoji li povezanost između određenih sociodemografskih karakteristika i motivacije za roditeljstvom.

U svrhu odgovora na cilj rada proizašla su 4 istraživačka pitanja :

1. Istražiti koja od četiri kategorije motivacije je najizraženija kod ispitanika.
2. Utvrditi postoji li povezanost između spola i pojedine kategorije motivacije za roditeljstvom.
3. Utvrditi postoje li razlike s obzirom na dob i motivaciju za roditeljstvom.
4. Utvrditi postoje li razlike s obzirom na stupanj obrazovanja i motivacije za roditeljstvom.

U skladu sa istraživačkim pitanjima postavljene su četiri hipoteze :

H1- Očekivano je da će altruistična motivacija za roditeljstvom biti najviše zastupljena kod ispitanika

H2- Postoji povezanost između ženskog spola i altruistične motivacije za roditeljstvom

H3- Očekivano je da postoje razlike u dobi ispitanika i motivacije za roditeljstvom

H4- Postoje razlike s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika, očekuje se kako ispitanici višeg stupnja obrazovanja iskazuju altruističnu motivaciju za roditeljstvom

5.2. Metodologija

5.2.1. Mjerni instrument

U provedenom istraživanju, kao mjerni instrument korišten je anketni upitnik izrađen u svrhu istraživanja teme Motiv za roditeljstvo za potrebe pisanja diplomskog rada. Anketnim upitnikom prikupljeni su sociodemografski podaci koji su se odnosili na dob, spol ispitanika te stupanj obrazovanja istih i procjene motivacije za roditeljstvom.

Upitnik se sastojao od četiri pitanja zatvorenog tipa, ponuđeni su odgovori na pitanja te pet pitanja otvorenog tipa na koje su ispitanici imali mogućnost samostalno opisati svoj odgovor i 20 tvrdnji koje su koncipirane prema Likertovoj skali od 1 do 5.

Tvrdnje su se odnosile na motiv za roditeljstvom, a temeljene su na četiri kategorije motivacije za roditeljstvom prema Rabinu. Ispitanici su imali mogućnost odgovarati na ponuđene tvrdnje odgovorima od 1 do 5 pri čemu 1 znači u potpunosti se ne slažem, 2-ne slažem se, 3-niti se slažem niti se ne slažem, 4-slažem se, 5-u potpunosti se slažem. Tvrdnje na skali su se odnosile na četiri motiva za roditeljstvom. Prvih pet tvrdnji odnosilo se na altruističnu motivaciju za roditeljstvom, odnosno nesebičnu motivaciju te briga za djecu, slijedećih pet tvrdnji odnosilo se na fatalističku motivaciju za roditeljstvom koja na reprodukciju gleda kao na smisao života i način kako osigurati produženje vrste, zatim idućih pet tvrdnji odnosilo se na instrumentalnu motivaciju za roditeljstvom koja se odnosi na postizanje nekih roditeljskih ciljeva gdje dijete služi kao korist. Zadnjih pet tvrdnji odnosilo se na narcističku motivaciju za roditeljstvom gdje dijete povećava roditeljsku vrijednost i dokaz je njihove muškosti ili ženskosti.

5.2.2. Postupak

Ispunjavanje anketnog upitnika namijenjeno je individualnom ispunjavanju. Upitnik je izrađen u Googl Forms formatu anketnog upitnika, a samo ispunjavanje trajalo je do pet minuta. Anketni upitnik u potpunosti je anonimn te odgovore nitko ne može povezati sa identitetom ispitanika. Namijenjen je osobama od 20 godina pa do 45 plus koji žive u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici. Sudjelovanje u anketi je dobrovoljno. Prije samoga ispunjavanja na početku anketnog upitnika stoji pisana obavijest o tome kako i zašto se isti provodi.

Anketni upitnik sadržavao je u uvodnom dijelu tri pitanja koja su se odnosila na spol ispitanika, dob ispitanika te stupanj obrazovanja ispitanika. Četvrto pitanje „Imate li djecu“? bilo je zatvorenog tipa te su ponuđeni kao odgovori da ili ne, ako je ispitanik odgovorio da, otvara se peto pitanje zatvorenog tipa koje se odnosilo na to koliko djece imate i ponuđeni su odgovori jedno, dvoje, troje, četvero ili petero i više, a ako je ispitanik odgovorio sa ne otvaralo se šesto pitanje otvorenog tipa u kojemu je ponuđena mogućnost samostalnog opisa odgovora. Sedmo pitanje glasil je „želite li imati djecu u budućnosti“? ako je ispitanik odgovorio sa da slijedilo je osmo pitanje zatvorenog tipa koje se odnosilo na broj željene djece te su ponuđeni odgovori jedno, dvoje, troje, četvero, petero i više, ako je ispitanik odgovorio sa ne otvaralo se deveto pitanje u kojemu je ponuđeno da samostalno opiše svoj odgovor na postavljeno pitanje „zašto ne želite imati djecu u budućnosti“? Desetim pitanjem ispitivao se motiv za roditeljstvom. Pitanja su koncipirana u obliku tvrdnji te se odgovaralo na postavljene tvrdnje 1 (u potpunosti se ne slažem) , 2 (ne slažem se),3(niti se slažem niti se ne slažem), 4(slažem se) , 5 (u potpunosti se slažem). prema Likertovoj skali. Tvrdnje se odnose na četiri kategorije motivacije za roditeljstvo, altruistična, fatalistička, instrumentalna, narcistička. Svaka kategorija sadržavala je pet tvrdnji, ukupno 20 tvrdnji.

5.3. Rezultati i rasprava

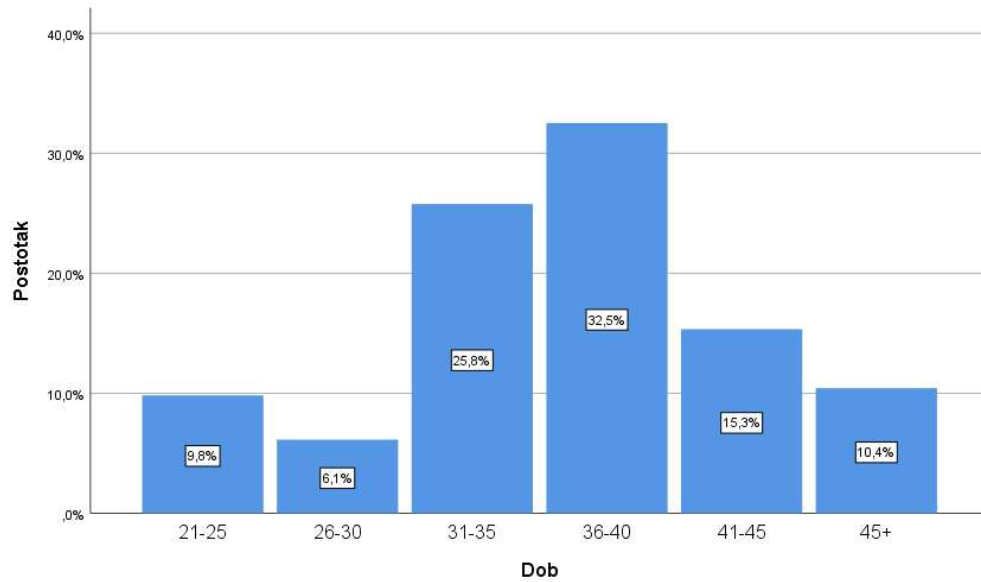
Tablica 1: Sociodemografski pokazatelji

		N	%
Spol	Muško	21	12,9%
	Žensko	142	87,1%
	Ostalo	0	0,0%
	Ukupno	163	100,0%
Dob	>20	0	0,0%
	21-25	16	9,8%
	26-30	10	6,1%
	31-35	42	25,8%
	36-40	53	32,5%
	41-45	25	15,3%
	45+	17	10,4%
	Ukupno	163	100,0%
Stupanj obrazovanja	NKV - bez osnovne škole	0	0,0%
	NSS - osnovna škola	0	0,0%
	KV - srednja škola u trajanju do 3 godine	4	2,5%
	SSS - srednja škola u trajanju 4 ili više godina uključujući gimnaziju	30	18,5%
	VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	47	29,0%
	VSS - fakultet (diplomirani), akademija, magisterij, doktorat	81	50,0%
	Ukupno	162	100,0%
	Imate li dijete	DA	139
NE		24	14,7%
Ukupno		163	100,0%
Koliko djece imate	1	37	26,6%
	2	74	53,2%
	3	24	17,3%
	4	3	2,2%
	5+	1	0,7%
	Ukupno	139	100,0%
Želite li imati djecu u budućnost	DA	21	87,5%
	NE	3	12,5%
	Ukupno	24	100,0%
Koliko djece biste voljeli imati	1	1	4,8%
	2	8	38,1%

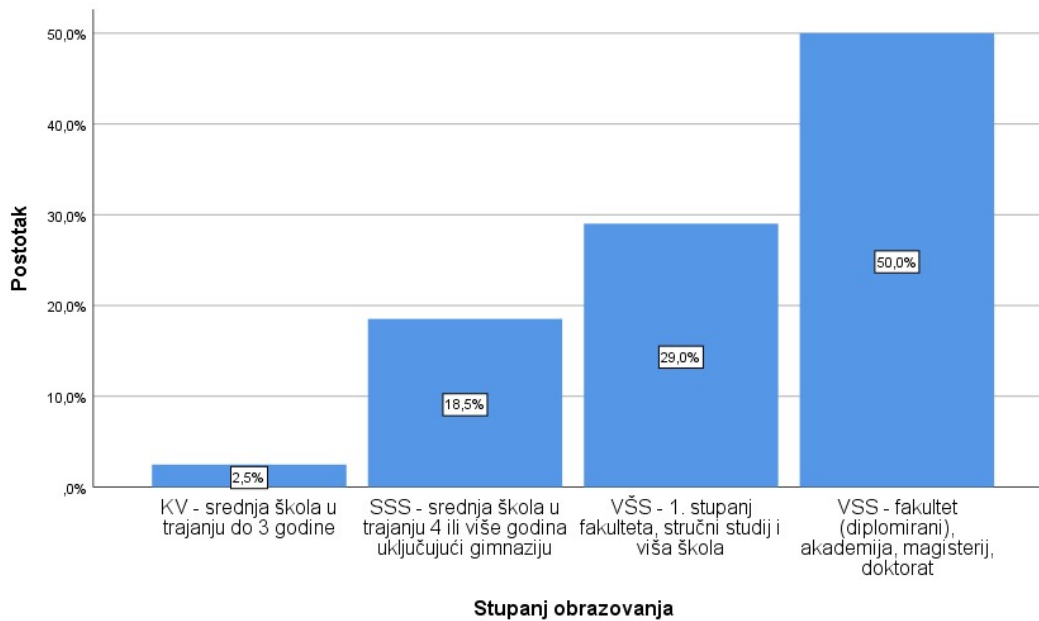
	3	10	47,6%
	4	2	9,5%
	Ukupno	21	100,0%

Pogledaju li se podaci za *spol* ispitanika može se uočiti kako je 12,9% muškog spola, dok je 87,1% ženskog spola, nadalje kod *dobi* 9,8% navodi 21-25, 6,1% navodi 26-30, 25,8% navodi 31-35, 32,5% navodi 36-40, 15,3% navodi 41-45, dok 10,4% navodi 45+ kao dob, kod pitanja *stupanj obrazovanja* 2,5% navodi KV - srednja škola u trajanju do 3 godine, 18,5% navodi SSS - srednja škola u trajanju 4 ili više godina uključujući gimnaziju, 29,0% navodi VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola, dok 50,0% navodi VSS - fakultet (diplomirani), akademija, magisterij, doktorat. Kod pitanja *imate li dijete* 85,3% navodi DA, dok 14,7% navodi NE, kod pitanja *koliko djece imate* 26,6% navodi 1, 53,2% navodi 2, 17,3% navodi 3, 2,2% navodi 4, dok 0,7% navodi 5+, kod pitanja *želite li imati djecu u budućnost* 87,5% navodi DA, dok 12,5% navodi ne, kod pitanja *koliko djece biste voljeli imati* 4,8% navodi 1, 38,1% navodi 2, 47,6% navodi 3, dok 9,5% navodi 4.

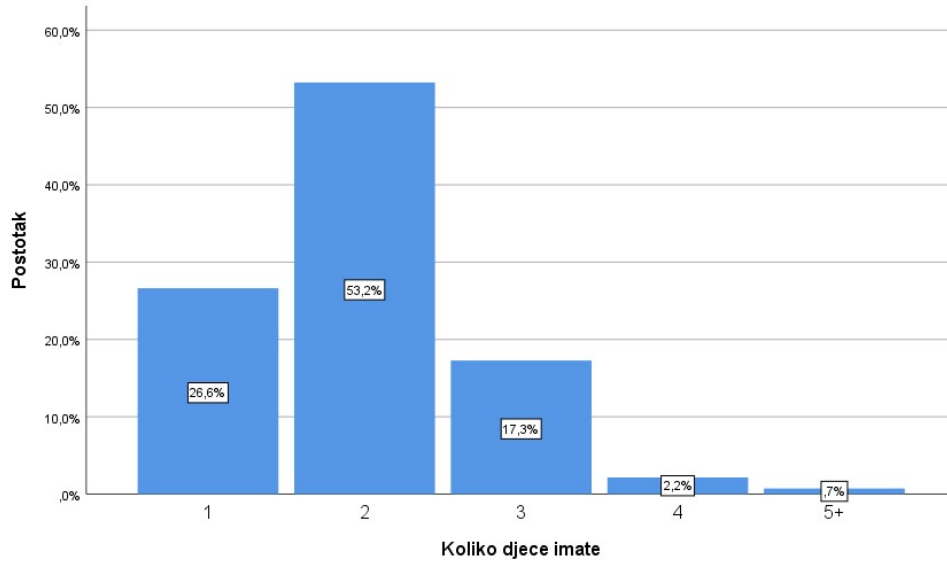
Grafikon 1. Anketirani ispitanici prema dobi

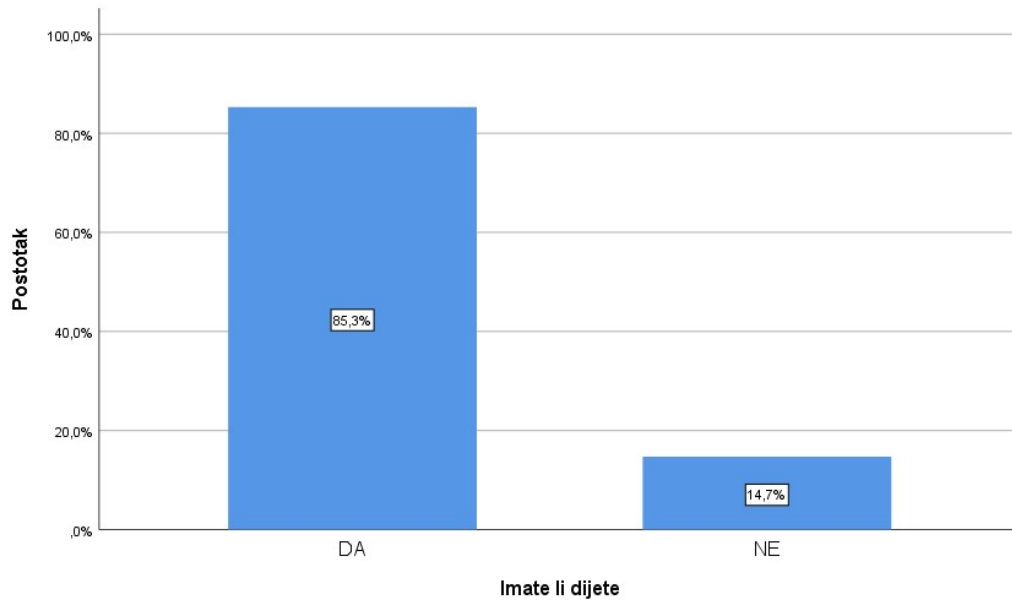
Grafikon 2. Anketirani ispitanici prema stupnju obrazovanja

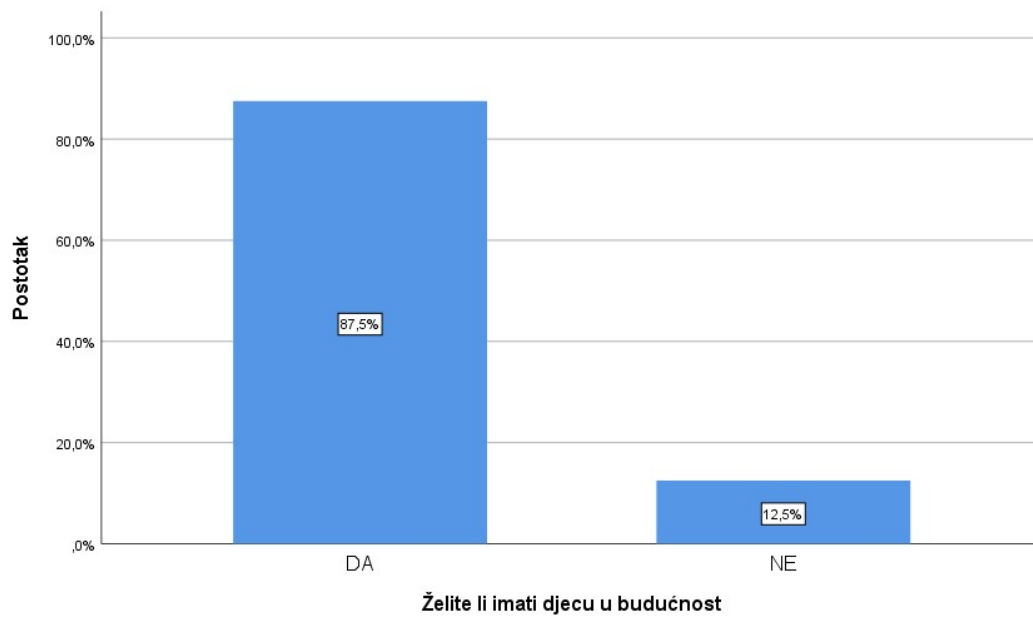
Grafikon 3. Grafički prikaz odgovora na pitanje „Koliko djece imate“?

Grafikon 4. Grafički prikaz odgovora na pitanje „Imate li dijete“?

Grafikon 5. Grafički prikaz odgovora na pitanje „Želite li imati djecu u budućnosti“?

Tablica 2. Prikaz odgovora na pitanje „Zašto ne želite imati djecu

		N
Zašto ne želite imati djecu	Prestara sam za rađanje	1
	roditeljstvo se ne uklapa u moj stil života	1
	To je moj osobni izbor	1

U Tablici broj 3 prikazani su deskriptivni pokazatelji za promatrana pitanja. Za svako pitanje prikazane su frekvencije i postotci, aritmetička sredina i standardna devijacija.

Tablica 3. Deskriptivna analiza odgovora na tvrdnje o motivaciji za roditeljstvo

		N	%	\bar{x}	Sd
Imati dijete za mene znači imati osobu koju bezuvjetno volim	u potpunosti se ne slažem	0	0,0%		
	ne slažem se	0	0,0%		
	niti se slažem niti se ne slažem	3	1,9%		
	slažem se	10	6,2%		
	u potpunosti se slažem	148	91,9%		
	Ukupno	161	100,0%	4,90	,36
Dijete ispunjava moju potrebu da se brinem o nekome i odgajam ga	u potpunosti se ne slažem	5	3,1%		
	ne slažem se	5	3,1%		
	niti se slažem niti se ne slažem	24	14,9%		
	slažem se	31	19,3%		
	u potpunosti se slažem	96	59,6%		
	Ukupno	161	100,0%	4,29	1,03
Uloga oca/majke čini me boljom osobom	u potpunosti se ne slažem	5	3,1%		
	ne slažem se	3	1,9%		
	niti se slažem niti se ne slažem	17	10,5%		
	slažem se	42	25,9%		
	u potpunosti se slažem	95	58,6%		

	Ukupno	162	100,0%	4,35	,96
Samo sa vlastitim djetetom možemo osjetiti istinsku ljubav i bliskost	u potpunosti se ne slažem	23	14,1%		
	ne slažem se	17	10,4%		
	niti se slažem niti se ne slažem	32	19,6%		
	slažem se	41	25,2%		
	u potpunosti se slažem	50	30,7%		
	Ukupno	163	100,0%	3,48	1,39
Imati dijete za mene znači požrtvovnost u svakom trenutku za njegovu dobrobit	u potpunosti se ne slažem	1	0,6%		
	ne slažem se	5	3,1%		
	niti se slažem niti se ne slažem	16	9,8%		
	slažem se	37	22,7%		
	u potpunosti se slažem	104	63,8%		
	Ukupno	163	100,0%	4,46	,84
Ljudi su stvoreni da bi imali djecu	u potpunosti se ne slažem	18	11,0%		
	ne slažem se	29	17,8%		
	niti se slažem niti se ne slažem	64	39,3%		
	slažem se	24	14,7%		
	u potpunosti se slažem	28	17,2%		
	Ukupno	163	100,0%	3,09	1,21
Djeca pridonose održanju kontinuiteta ljudskog roda	u potpunosti se ne slažem	0	0,0%		
	ne slažem se	4	2,5%		
	niti se slažem niti se ne slažem	13	8,0%		
	slažem se	46	28,4%		
	u potpunosti se slažem	99	61,1%		
	Ukupno	162	100,0%	4,48	,75
Djeca su dio ljudske sudbine	u potpunosti se ne slažem	9	5,6%		
	ne slažem se	19	11,7%		
	niti se slažem niti se ne slažem	50	30,9%		
	slažem se	32	19,8%		
	u potpunosti se slažem	52	32,1%		
	Ukupno	162	100,0%	3,61	1,21
Djeca su Božja volja	u potpunosti se ne slažem	24	14,7%		
	ne slažem se	13	8,0%		
	niti se slažem niti se ne slažem	39	23,9%		
	slažem se	22	13,5%		
	u potpunosti se slažem	65	39,9%		

	Ukupno	163	100,0%	3,56	1,45
Prirodno je imati djecu	u potpunosti se ne slažem	9	5,5%		
	ne slažem se	7	4,3%		
	niti se slažem niti se ne slažem	44	27,0%		
	slažem se	39	23,9%		
	u potpunosti se slažem	64	39,3%		
	Ukupno	163	100,0%	3,87	1,15
Imati dijete znači osigurati nastavak obiteljske loze	u potpunosti se ne slažem	11	6,8%		
	ne slažem se	17	10,5%		
	niti se slažem niti se ne slažem	40	24,7%		
	slažem se	48	29,6%		
	u potpunosti se slažem	46	28,4%		
	Ukupno	162	100,0%	3,62	1,20
Imati dijete znači imati nekoga tko će se brinuti za mene u starosti	u potpunosti se ne slažem	34	20,9%		
	ne slažem se	41	25,2%		
	niti se slažem niti se ne slažem	59	36,2%		
	slažem se	21	12,9%		
	u potpunosti se slažem	8	4,9%		
	Ukupno	163	100,0%	2,56	1,11
Dijete pridonosi stabilnosti bračne zajednice	u potpunosti se ne slažem	28	17,2%		
	ne slažem se	39	23,9%		
	niti se slažem niti se ne slažem	47	28,8%		
	slažem se	25	15,3%		
	u potpunosti se slažem	24	14,7%		
	Ukupno	163	100,0%	2,87	1,29
Dijete nam daje sigurnost u vidu nasljedstva, imam kome ostaviti nasljeđe	u potpunosti se ne slažem	33	20,4%		
	ne slažem se	30	18,5%		
	niti se slažem niti se ne slažem	44	27,2%		
	slažem se	35	21,6%		
	u potpunosti se slažem	20	12,3%		
	Ukupno	162	100,0%	2,87	1,31
Kada imaš dijete prihvaćen si u društvu u potpunosti	u potpunosti se ne slažem	38	23,3%		
	ne slažem se	45	27,6%		
	niti se slažem niti se ne slažem	60	36,8%		
	slažem se	14	8,6%		
	u potpunosti se slažem	6	3,7%		

	Ukupno	163	100,0%	2,42	1,05
Imati dijete znači potvrdu vlastite muškosti/ženskosti	u potpunosti se ne slažem	63	38,9%		
	ne slažem se	41	25,3%		
	niti se slažem niti se ne slažem	38	23,5%		
	slažem se	7	4,3%		
	u potpunosti se slažem	13	8,0%		
	Ukupno	162	100,0%	2,17	1,22
Dijete je velika obaveza i briga, a to rado prepuštam partneru	u potpunosti se ne slažem	72	44,4%		
	ne slažem se	46	28,4%		
	niti se slažem niti se ne slažem	36	22,2%		
	slažem se	3	1,9%		
	u potpunosti se slažem	5	3,1%		
	Ukupno	162	100,0%	1,91	1,01
Imati dijete znači zadržati partnera u vezi	u potpunosti se ne slažem	110	68,8%		
	ne slažem se	35	21,9%		
	niti se slažem niti se ne slažem	13	8,1%		
	slažem se	1	0,6%		
	u potpunosti se slažem	1	0,6%		
	Ukupno	160	100,0%	1,43	,72
Dijete je dokaz moje plodnosti	u potpunosti se ne slažem	69	42,9%		
	ne slažem se	32	19,9%		
	niti se slažem niti se ne slažem	31	19,3%		
	slažem se	17	10,6%		
	u potpunosti se slažem	12	7,5%		
	Ukupno	161	100,0%	2,20	1,30
Želim imati isključivo biološko dijete	u potpunosti se ne slažem	59	36,4%		
	ne slažem se	31	19,1%		
	niti se slažem niti se ne slažem	39	24,1%		
	slažem se	20	12,3%		
	u potpunosti se slažem	13	8,0%		
	Ukupno	162	100,0%	2,36	1,30

Najvišu vrijednost aritmetičkih sredina odgovora ispitanika bilježimo za pitanje: *imati dijete za mene znači imati osobu koju bezuvjetno volim* gdje aritmetička sredina odgovora ispitanika iznosi 4,90 dok standardna devijacija iznosi 0,36, zatim *djeca pridonose održanju*

kontinuiteta ljudskog roda gdje aritmetička sredina odgovora ispitanika iznosi 4,48 dok standardna devijacija iznosi 0,75.

Najnižu vrijednost aritmetičkih sredina odgovora ispitanika bilježimo za pitanje: *imati dijete znači zadržati partnera u vezi* gdje aritmetička sredina odgovora ispitanika iznosi 1,43 dok standardna devijacija iznosi 0,72, zatim *dijete je velika obaveza i briga, a to rado prepuštam partneru* gdje aritmetička sredina odgovora ispitanika iznosi 1,91 dok standardna devijacija iznosi 1,01.

Na tablici 4 prikazane su prosječne vrijednosti za promatrane faktore. Za svaku kategoriju motivacije ispitanici su odgovarali na skali odgovora od 1(u potpunosti se ne slažem) do 5(u potpunosti se slažem). Tvrdnje koje su se odnosile na altruističnu motivaciju („*Imati dijete za mene znači imati osobu koju bezuvjetno volim*“, „*Dijete ispunjava moju potrebu da se brinem o nekome i odgajam ga*“, „*Uloga oca/majke čini me boljom osobom*“, „*Samo sa vlastitim djetetom možemo istinski osjetiti ljubav i bliskost*“, „*Imati dijete za mene znači požrtvovnost u svakom trenutku za njegovu dobrobit*“). Tvrdnje vezane uz fatalističku motivaciju („*Ljudi su stvoreni da bi imali djecu*“, „*Djeca pridonose održanju kontinuiteta ljudskog roda*“, „*Djeca su dio ljudske sudbine*“, „*Djeca su Božja volja*“, „*Prirodno je imati djecu*“). Tvrdnje za instrumentalnu motivaciju („*Imati dijete znači osigurati nastavak obiteljske loze*“, „*Imati dijete znači imati nekoga tko će se brinuti za mene u starosti*“, „*Dijete pridonosi stabilnosti bračne zajednice*“, „*Dijete nam daje sigurnost u vidu nasljedstva, imam kome ostaviti nasljeđe*“, „*Kada imaš dijete prihvaćen si u društvu u potpunosti*“). Tvrdnje vezane uz narcističku motivaciju (*Imati dijete znači potvrdu vlastite muškosti/ženskosti*“, „*Dijete je velika obaveza i briga, a to rado prepuštam partneru*“, „*Imati dijete znači zadržati partnera u vezi*“, „*Dijete je dokaz moje plodnosti*“, „*Želim imati isključivo biološko dijete*“). Deskriptivnom analizom podataka koja je prikazana u tablici 3 za svaku tvrdnju posebno izražena je aritmetička sredina te standardna devijacija. Prema tim pokazateljima izrađena je tablica broj 4. Za svaku kategoriju motivacije izražena je aritmetička sredina tako što je zbroj aritmetičke sredine za svaku tvrdnju, ukupno pet tvrdnji za svaku kategoriju, altruističnu, fatalističku, instrumentalnu te narcističku podijeljen sa brojem tvrdnji unutar svake kategorije.

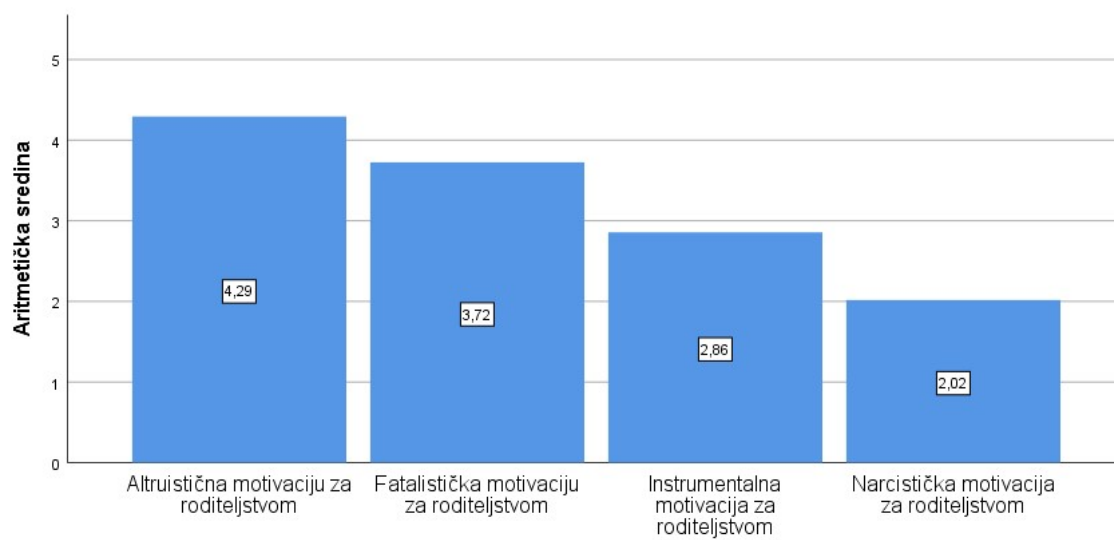
Tablica 4. *Prosječni pokazatelji za promatrane faktore*

		Altruistična motivaciju za roditeljstvom	Fatalistička motivaciju za roditeljstvom	Instrumentalna motivacija za roditeljstvom	Narcistička motivacija za roditeljstvom
N	Valjanih	160	161	161	159
	Nedostaje	3	2	2	4
\bar{x}		4,29	3,72	2,85	2,01
Sd		,69	,88	,92	,77
Min		2,00	1,60	1,00	1,00
Max		5,00	5,00	5,00	4,60

Pogledaju li se podatci za *altruističnu motivaciju za roditeljstvom* može se uočiti kako aritmetička sredina iznosi 4,29 uz standardnu devijaciju 0,697, za *fatalističku motivaciju za roditeljstvom* može se uočiti kako aritmetička sredina iznosi 3,72 uz standardnu devijaciju 0,88, za *instrumentalnu motivaciju za roditeljstvom* može se uočiti kako aritmetička sredina iznosi 2,86 uz standardnu devijaciju 0,92, za *narcističku motivaciju za roditeljstvom* može se uočiti kako aritmetička sredina iznosi 2,02 uz standardnu devijaciju 0,78.

Prema istraživanju koje su proveli Tucak Junaković i Ahmeti (2012) na uzorku od 225 mlađe i srednje odrasle dobi rezultat je pokazao kako prevladava altruistična motivacija za roditeljstvom, zatim fatalistička, instrumentalna, a najmanje je izražena altruistična motivacija. Sukladno tome, rezultat provedene ankete potvrdio nam je očekivanja te činjenicu da altruistična motivacija i dalje prevladava te se potvrđuje hipoteza 1.

Grafikon 6. Grafički prikaz četiri kategorije motivacije za roditeljstvo

U svrhu potvrde hipoteze 2 *Postoji povezanost između ženskog spola i altruistične motivacije za roditeljstvom* korišten je Mann-Whitney U test kojim je utvrđivano postoji li razlika s obzirom na spol ispitanika te motivaciju za roditeljstvom prema odgovorima ispitanika.

Tablica 5. *Usporedba s obzirom na spol ispitanika i motivacije za roditeljstvom*

		Spol			p
		Median	Percentile 25	Percentile 75	
Altruistična motivaciju za roditeljstvom	Muško	4,60	4,20	5,00	0,33
	Žensko	4,40	3,80	4,80	
Fatalistička motivaciju za roditeljstvom	Muško	3,80	3,00	4,60	0,68
	Žensko	3,80	3,00	4,40	
Instrumentalna motivacija za roditeljstvom	Muško	3,40	2,20	3,60	0,17
	Žensko	2,80	2,20	3,40	
Narcistička motivacija za roditeljstvom	Muško	2,20	1,40	3,20	0,15
	Žensko	2,00	1,40	2,40	

Pogleda li se razina signifikantnosti kod *promatranih faktora* može se uočiti kako vrijednost signifikantnosti iznosi više od 0,05 ($p > 0,05$), što znači da nije uočena statistički značajna razlika s obzirom na *spol ispitanika*.

Nije potvrđena povezanost ženskoga spola sa altruističnom motivacijom, štoviše, više muškaraca ima izraženiju altruističnu motivaciju. Također, ako gledamo instrumentalnu motivaciju više muškaraca ima izraženiju instrumentalnu motivaciju što je već potvrđeno dosadašnjim istraživanjima koje su provele Tucak Junaković i Ahmeti (2012) dok je prema istraživanju koje su provele spomenute autorice altruistična motivacija bila izraženija kod ženskog spola. Dobiveni rezultat ovim istraživanjem zapravo ne pokazuje statistički značajnu razliku s obzirom na spol ispitanika te se hipoteza odbacuje.

Tablica 6. Usporedba s obzirom na dob ispitanika i motivacije za roditeljstvom

	Dob	Dob			p
		Median	Percentile 25	Percentile 75	
Altruistična motivaciju za roditeljstvom	21-25	4,60	4,20	5,00	0,314
	26-30	4,70	3,80	4,80	
	31-35	4,40	3,80	4,80	
	36-40	4,60	4,30	5,00	
	41-45	4,20	3,60	4,60	
	45+	4,40	4,20	4,80	
Fatalistička motivaciju za roditeljstvom	21-25	4,40	3,80	4,90	0,029
	26-30	3,40	3,00	4,40	
	31-35	3,40	2,80	4,20	
	36-40	4,00	3,40	4,60	
	41-45	3,60	3,00	4,20	
	45+	4,00	3,00	4,20	
Instrumentalna motivacija za roditeljstvom	21-25	3,40	3,00	4,20	0,400
	26-30	2,60	2,40	3,60	
	31-35	3,00	2,00	3,40	
	36-40	2,80	2,60	3,40	
	41-45	3,00	2,00	3,60	
	45+	2,60	2,00	3,60	
Narcistička motivacija za roditeljstvom	21-25	2,00	1,40	2,80	0,897
	26-30	2,10	1,80	2,20	
	31-35	1,80	1,40	2,40	
	36-40	1,80	1,40	2,40	
	41-45	2,00	1,20	2,60	
	45+	2,00	1,40	2,80	

Pogleda li se vrijednost signifikantnosti za *fatalistička motivaciju za roditeljstvom* može se uočiti kako p iznosi manje od 5% $p < 0,05$ dakle može se reći, s razinom pouzdanosti od 95%, kako postoji statistički značajna razlika s obzirom na *dob ispitanika*, pri čemu je vrijednost medijana značajno viša za mlađe ispitanike (21-25). Hipoteza 3 se potvrđuje, postoji razlika s obzirom na dob i motivaciju za roditeljstvom. Mlađi ispitanici imaju izraženiju fatalističku motivaciju za roditeljstvom. Kod ostalih ispitanika nije utvrđena značajna razlika s obzirom na dob i motivaciju za roditeljstvom.

Tablica 7. Usporedba s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika

		Stupanj obrazovanja			p
		Median	Percentile 25	Percentile 75	
Altruistična motivaciju za roditeljstvom	KV - srednja škola u trajanju do 3 godine	4,60	4,30	4,80	0,651
	SSS - srednja škola u trajanju 4 ili više godina uključujući gimnaziju	4,60	4,20	5,00	
	VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	4,40	3,80	4,80	
	VSS - fakultet (diplomirani), akademija, magisterij, doktorat	4,60	3,80	4,80	
Fatalistička motivaciju za roditeljstvom	KV - srednja škola u trajanju do 3 godine	3,90	3,70	4,00	0,283
	SSS - srednja škola u trajanju 4 ili više godina uključujući gimnaziju	4,00	3,00	4,80	
	VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	3,90	3,00	4,60	
	VSS - fakultet (diplomirani), akademija, magisterij, doktorat	3,60	3,00	4,40	
Instrumentalna motivacija za roditeljstvom	KV - srednja škola u trajanju do 3 godine	3,00	2,60	3,40	0,001
	SSS - srednja škola u trajanju 4 ili više godina uključujući gimnaziju	3,40	2,80	4,20	
	VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	3,00	2,40	3,40	
	VSS - fakultet (diplomirani), akademija, magisterij, doktorat	2,60	1,80	3,20	
Narcistička motivacija za roditeljstvom	KV - srednja škola u trajanju do 3 godine	2,10	1,70	2,30	0,061
	SSS - srednja škola u trajanju 4 ili više godina uključujući gimnaziju	2,10	1,80	2,80	
	VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	2,00	1,40	2,40	
	VSS - fakultet (diplomirani), akademija, magisterij, doktorat	1,80	1,20	2,40	

Za potvrdu hipoteze 4 *Postoje razlike s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika, očekuje se kako ispitanici višeg stupnja obrazovanja iskazuju altruističnu motivaciju za roditeljstvom* korišten je Kruskal-Wallis H test.

Pogleda li se vrijednost signifikantnosti za *instrumentalna motivacija za roditeljstvom* može se uočiti kako p iznosi manje od 5% $p < 0,05$ dakle može se reći, s razinom pouzdanosti od 95%, kako postoji statistički značajna razlika s obzirom na *stupanj obrazovanja ispitanika*, pri čemu je vrijednost medijana značajno viša za ispitanike s nižom razinom obrazovanja. Ovakav rezultat odgovara dosadašnjim istraživanjima, Lacković-Grgin i Vitez (1997) na uzorku od 80 bračnih parova te 81 student kojim se također pokazalo kako osobe niže stručne spreme imaju izraženiju instrumentalnu motivaciju. Razlog tome možemo tražiti u tome kako osobe niže stručne spreme žele djecu kako bi ostvarile neke ciljeve koje same nisu uspjele realizirati. U skladu s tim hipoteza 4 se također djelomično potvrđuje. Za ostala tri motiva ne postoji značajna razlika s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika.

6. ZAKLJUČAK

Roditeljstvo je složen, zahtjevan i cjeloživotni proces. Postati roditeljem za neke osobe je izvor sreće i zadovoljstva dok za neke druge izvor stresa. Ovim radom dobili smo uvid u kompleksnost uloge roditelja te sve veće zahtjeve društva od samih roditelja. Danas se od roditelja očekuje znanje u puno segmenata, kompetentnost u području roditeljstva, pravovremene reakcije, a sve u svrhu zadovoljenja djetetovih potreba kao i odgoja. Sukladno tome postavlja se pitanje zašto ljudi imaju djecu te koji su motivi za ostvarivanje u roditeljskoj ulozi. Kao što je već poznato dosadašnjim istraživanjima motiv za roditeljstvo nije jednostavno utvrditi jer je to intimno područje te osobe ne daju možda uvijek potpuno iskrene odgovore. Ljudi teško do kraja opisuju svoje emocije i ponašanja, razlog možemo tražiti i u tome.

Provedeno je istraživanje koje je imalo za cilj utvrditi motiv za roditeljstvo te odnose nekih socidemografskih pokazatelja s motivom za roditeljstvo. Altruistična motivacija prevladava kod ispitanika što je potvrdilo dosadašnje spoznaje u istraživanjima koja su provedena. Nije potvrđena povezanost ženskog spola sa altruističnom motivacijom za roditeljstvom. Kod mlađih ispitanika izraženija je fatalistička motivacija za roditeljstvom dok kod ostalih ispitanika nije utvrđena značajna razlika s obzirom na dob i motivaciju za roditeljstvom u provedenom istraživanju. Instrumentalna motivacija za roditeljstvom izraženija je kod ispitanika nižeg stupnja obrazovanja dok za ostala tri motiva nije utvrđena statistički značajna razlika s obzirom na stupanj obrazovanja i motivaciju za roditeljstvom.

LITERATURA

1. Aračić, P., Nikodem, K. (2000). *Važnost braka i obitelji u hrvatskom društvu*. Bogoslovska smotra, Vol. 89 No.2, 2019. Preuzeto s web stranica: <https://hrcak.srce.hr/31164>
2. Berk, L.E. (2008). *Psihologija cjeloživotnog razdoblja*. Jastrebarsko : Naklada Slap
3. Brajša- Žganec, A., Lopižić, J., Penezić, Z. (2014). *Psihološki aspekti suvremene obitelji, braka i partnerstva*. Zagreb: Naklada Slap.
4. Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2002). *Potpora roditeljstvu: izazovi i mogućnosti*. Revija za socijalnu politiku. Vol. 10 No.1 .Preuzeto sa web stranica : <https://hrcak.srce.hr/30135>
5. Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden Marketing.
6. Delač Hrupelj, J., Miljković, D., Lugomero Armano, G. i sur. (2000). *Lijepo je biti roditelj: priručnik za roditelje i djecu*. Zagreb: Creativa, 2000.
7. Lacković-Grgin, K., Vitez, S. (1997). *Predikcija Rabinovih kategorija motivacije za roditeljstvo*. Filozofski fakultet u Zadru. Preuzeto sa web stranica: [file:///C:/Users/User/Downloads/2646-5952-1-SM%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/2646-5952-1-SM%20(3).pdf)
8. Lacković-Grgin, K. (2011). *Doživljaj i praksa roditeljstva u različitim životnim razdobljima*. Društvena istraživanja :časopis za opća društvena pitanja, Vol. 20 No.4 (114),2011. Preuzeto sa web stranica: <https://hrcak.srce.hr/75854>
9. Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
10. Ljubetić, M. (2012). *Nose li dobre roditelje roda?! : odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete*. Zagreb : Profil International.
11. Maleš, D. (2011). *Nove paradigme ranoga odgoja* .Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zavod za pedagogiju.
12. Narodne novine (2015). NN 103/2015 : *Obiteljski zakon*. Preuzeto sa web stranice: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_103_1992.html(Datum pristupa izvoru 10. rujan 2022.).

13. Pavlović, S. (2013). *Doživljaj i iskustvo roditelja iz perspektive roditelja s više djece na području Brodsko-posavske županije*. Socijalna politika i socijalni rad, Vol.1. No.1.,2013. Preuzeto s web stranica: <https://hrcak.srce.hr/103571>
14. Pernar, M. (2010). *Roditeljstvo*. Medicina, Vol. 46 No. 3, 2010. Preuzeto s web stranica: <https://hrcak.srce.hr/59248>
15. Petani, R., Babačić,A. (2010). *Motivacija za roditeljstvom kod studenata Sveučilišta u Zadru*. Acta ladertina, Vol. 7 No.1, 2010. Preuzeto s web stranica: <https://hrcak.srce.hr/190080>
16. Reić Ercegovac, i., Penezić, Z. (2012). *Subjektivna dobrobit bračnih partnera prilikom tranzicije u roditeljstvo*. Društvena istraživanja, 21(2), 131-152.
17. Tucak Junaković, I. (2011). *Osnovni teorijski pristupi i metodologija istraživanja generativnosti*. Psihologijske teme, Vol. 20 No. 1, 2011. Preuzeto s web stranica: <https://hrcak.srce.hr/clanak/102610>
18. Tucak Junaković, I., Ahmeti, I. (2012). *Motivacija za roditeljstvom i briga za mlade naraštaje u mladih i sredovječnih roditelja*. Društvena istraživanja 21(2), 363-382.